GABAY SA MGA MAGSISIMULA:

Para sa mga bagong residente at kung paano ang Pagbabangko sa CANADA.

Lahat ng kailangan mong malaman para magsimula.

CREDIT UNIONS

Masayang panahon ang pagdating sa bagong bansa ngunit ang pagkakaroon ng bagong bahay at bagong kultura ay kailangang may alam ka sa mga panibagong pamamaraan lalo na sa pananalapi at sa pagbabangko.

Ang gabay na ito ay dinesenyo upang magbigay ng tamang impormasyon patungkol sa ilang pangunahing sistema ng pagbabangko sa Canada. May mga madalas na gamiting termino sa pagbabangko at ang pangunahing struktura ng sistemang pinansyal ng Canada at upang madaling maunawaan ang pagkakaiba ng bangko at Credit Union.

Isaalang-alang na ito ay makakatulong sa pag-unawa ng mga simpleng pamamaraan ng pag-impok sa bangko at ang pera mo dito sa Canada.

Pagbabangko 101

Ang sistema ng pagbabangko sa Canada ay itinuturing na isa sa pinakaligtas, mapagkakatiwalaan at pinakamatatag na sistema ng pagbabangko sa buong mundo. Ang alituntunin ng Gobyerno at matatag na sistmang legal at naglatag din sila ng mga paraan para masiguro na ang pera mo ay ligtas.

May dalawang pangunahing uri ng institusyong pinansyal dito sa Canada: Chartered Banks at Credit Unions. Sa ilalim ng Konstitusyon ng Canada, and Chartered Banks o Bangko ay kontrolado ng Federal o ng Gobyerno at ang Credit Union ay kontrolado ng Probinsyal na uri ng institusyong pinansyal, nangangahulugan ito na bawat isa sa nabanggit ay kailangang sumunod sa striktong batas at pamamahala upang ang kaligtasan ng pera mo ay sigurado.

Ang pagkakaiba ng mga bangko at Credit Unions ay ang Credit Union ay **pagmamay-ari ng mga miyembro nito** na may demokrasyang kontrol sa pamamaraan ng prinsipyo ng kooperatiba. Nangangahulugan kung ikaw ay maging miyembro ng Credit Union, idagdag pa ang serbisyo ng bangko, at malaking bagay na ikaw ay kasapi sa komunidad na may iisang layuning mapabuti ang iyong pamamahala ng sarili mong pera.

Credit Unions sa Atlantic Canada, ay binuo ng katapatan, tiwala at pantay na pagpapahalaga. Ibinibigay namin ang serbisyong kailangan mo sa pagbabangko at nagbibigay din kami ng pagkakataon na maging parte ng komunidad at higit sa lahat na maranasan mo ang pagbabangko na may patutunguhan. Ang bawat desisyon na ginagawa ng Credit Union ay nakaugat sa tapat, mapagkakatiwalaan at pantay na turing, kung paano isangguni ang itinubo ng pera at kung paano ipaalam sa mga miyembro nito.

ANO ANG PRINSIPYO NG KOOPERATIBA?

Ang Credit Union ay negosyong pang kooperatiba na nangangahulugan na kapag nagbukas ka ng account sa amin, hindi ka lang kustomer kundi may parte ka sa pag-aari ng negosyo. Bawat tao na nagbukas ng bank account sa Credit Union ay itinuturing na may-ari ng negosyo. Ibig sabihin kung ang negosyo ay tumubo, may tubo ka din. Kabahagi ka kung paano patakbuhin ang negosyong at ang pera mo ay nakalagak ng lokal. May pananagutan kami sayo.

Glosari ng mga Termino

ACCOUNT NUMBER: Ang magsisilbing pagkakakilanlan ng iyong personal na account, bawat miyembro ng institusyong pinansyal ay may nakatalagang natatanging numero sa personal mong account.

AUTOMATED TELLER MACHINE (ATM): Isang elektronik na terminal na ginagamit sa bawat pinansyal mong transaksyon tulad ng pagbayad ng mga bills, pagkuha ng pera at pagdeposito ng tseke.

BANK ACCOUNT: Ito ay katunayan ng iyong pakikipag-ugnayan sa bangko, o institusyong pinansyal para magdeposito, mag-impok at kumuha ng pera.

BRANCH: Sangay ng bangko o Credit Union kung saang lugar ito nakatayo.

CASH: pera o salapi.

CASH ADVANCE: Perang kinukuha gamit ang ATM o sa teller gamit ang Credit Card na ang interes ay ipinapatong mula sa araw ng pagkuha mo ng pera hanggang sa mabayaran mo ito ng buo.

CHARTERED BANK/BANK: Isang institusyong pinansyal na ang pangunahing ginagampanan ay ang pagtanggap ng deposito at pagsasaalang-alang na ang pera mo at bawat organisasyon na hawak nila ay kailangang sumunod sa striktong regulasyon ng Gobyerno.

CHEQUE o TSEKE: Uri ng kasulatan na ginagamit para sa institusyong pinansyal o bangko na magbigay ng pera galing sa kung ano ang nakapangalan na account. Ang Void Cheque ay kadalasang hinihingi sa mga sitwasyong-tulad ng Direct Deposit (directang pagdeposito ng pera) o Automatic Withdrawal (awomatik na pagkuha ng pera) mula sa employer, kompanyang pangpinansyal a iba pa. Ang iyong institusyong pinansyal o bangko ay kailangang magbigay sayo ng Blangkong Tseke o opisyal na kasulatan para sa iyong account upang magamit sa direct deposit at withdrawal.

CHEQUING ACCOUNT: Uri ng account na pinaglalagakan ng pondo na maaaring gamitin pagsulat ng tseke, o digital na pondo at iba pa. Ito rin ay nagsisilbing pangunahing bank account ng karamihan. At maituturing na account sa pang araw-araw na transaksyon at pangangailangan.

CREDIT CARD: Uri ng kard na maaaring gamiting pambayad sa paraang pautang. Maaari mo ring gamitin ang credit card para makakuha ng pera (ignan and Cash Advance). Ang credit card ay may nakalaang limitasyon at kaakibat na interes sa bawat pinamili na hindi nabayaran ng buo sa loob ng nakalaang panahon o petsa para magbayad.

CREDIT HISTORY: Ang rekord na nagpapakita ng iyong kakayahang makabayad ng iyong inutang. Ang rekord na ito ay ginagamit na basehan kung nakakabayad ka ng utang ng tama sa oras o sa nakalaang petsa at kung magkano pa ang natitirang balanse at ipinapakita din nito ang limit ng mga produktong pwede mong makuha.

CREDIT RATING: Iskor na binabase sa iyong Credit History upang maging gabay sa mga institusyong pinansyal o bangko para malaman kung maaari kang mabigyan ng pagkakataon na pautangin ng pera. Ipinapakita rin nito kung paano mo bayaran ang iyong inutang kahit nung matagal na at kung magkano pa ang utang mo at lalo sa lahat ng paraan ng paghawak mo sa limit ng pag-utang tulad ng credit cards.

CREDIT REPORT: Ang dokumento na naglalaman ng iyong Credit History at kung ilan ang iyong credit score. Dito sa Canada ang credit report ay hawak ng dalawang ahensya ang TransUnion at Equifax.

CREDIT UNION: Isang pinansyal na institusyon na nagbibigay ng buong serbisyong pinansyal na pinamamahalaan ng batay sa modlo ng Kooperatiba. Ang kanilang serbisyo at produkto ay katulad din ng ibang bangko o institusyong pinansyal.

DEBIT CARD: inaawag din itong Bank Card, ang kard na io ay ginagamit para ma-akses ang iyong bank account sa sangay ng bangko o sa ATM. Ginagamit din itong pambayad sa iyong pinamili at direktang konektado sa iyong account at kung magkano ang pondo nito. Sa madaling sabi, ang debit kard ay maaaring gamitin katulad ng cash o anumang uri ng pananalapi sa ibang pinansyal na transaksyon.

DEBT: perang inutang.

DIRECT DEPOSIT o DIREKTANG PAGDEPOSITO: Ang halaga ng pera na direktang ihinulog sa iyong bank account sa pamamaraang elektronik.

ELECTRONIC FUNDS TRANSFERS (EFT): Ang paglipat ng pera sa ibang account galing sa isang account gamit ang kompyuter o telepono/ selpon na kadalasang tinatawag na e-transfer. Ang EFT ay ang paggalaw ng pera sa pagitan ng dalawang account o parehong institusyong pinansyal o kaya naman paglipat ng pera galing sa isang institusyong pinansyal patungo sa ibang pinansyal na insitusyon.

FINANCIAL INSTITUTION o INSTITUSYONG PINANSYAL: Ang tawag sa credit union, bangko, trust company, brokerage o ano pa mang organisasyon na namamahala ng pinansyal na transaksyon na gumagamit ng cash o pera at mga produktong pinansyal tulad ng pagpapautang ng pera, pagbili ng bahay o investment .

INTERNATIONAL BANK ACCOUNT NUMBER (IBAN CODE): Ang standard na pamamaraan ng pagtukoy kung saang lugar o parte ng mundo ipapadala ang pera. Ito ay kadalasang ginagamit sa Europa maging sa ibang bansa ay nagsisimula na ring gamitin ang sistemang ito (tulad ng SWIFT Code).

INTERAC®: Isang Canadian network na nag-uugnay sa mga institusyong pinansyal at iba pang negosyo para gamitin sa elektronikong transaksyong pinansyal. Interac® ay nagsisilbing debit card dito sa Canada.

INTEREST RATE: Ang porsyentong ginagamit para malaman kung magkano ang interes na kailangang bayaran. Ito rin ay nagsisilbing pangtukoy kung magkano na ang kailangang bayaran sa halaga ng nahiram mong pera o kaya ang interes na iyong tatanggapin galing sa iyong investment.

LINE OF CREDIT (LOC): Uri ng pautang na maaari mong gamitin para sa kailangan mong halaga ng pera, hanggang sa abot ng pinapayagang limit na halaga.

LOAN: Klase ng pautang ng isang institusyong pinansyal na nagpapahintulot na magpahiram ng pera at kailangan mong bayaran ng may dagdag na interes batay sa napagkasunduang panahon o petsa.

MONEY TRANSFER/WIRE TRANSFER: Ito ay elektronikong paglipat ng pera sa pagitan ng institusyong pinansyal. Ang prosesong ito ay malaking tulong sa paglipat ng pondo kahit sa pagitan ng mg institusyong pinansyal at maging internasyonal.

MORTGAGE: Uri ng pautang (ginagamit sa pagbili ng bahay o anumang ari-arian) na nagbibigay ng kapangyarihan sa nagpautang na maaaring kunin ang iyong biniling bahay o ari-arian kung sakaling ang iyong inutang ay di mo nabayaran sa nakatakdang panahon.

PERSONAL IDENTIFICATION NUMBER (PIN): Ito ay kumbinasyon ng numero na personal mong gagamitin para malaman ang iyong pagkakakilanlan at upang mabuksan ang iyong account. Ang iyong PIN ay kinakailangang ikaw lang ang nakakaalam.

REGISTERED RETIREMENT SAVINGS PLAN (RRSP): Isang uri ng savings plan (pag-impok) na kailangang nakarhistro sa Canada Revenue Agency (CRA) upang matulungan kang makaipon ng pera para sa iyong pag retiro. Ang na hinuhulog mo sa RRSP kasama ng iba mo pang income (pinagkukunan) ay lumalaki a tumuubo na walang kaakibat ng buwis hanggang sa pag-withdraw mo ng iyong hinulog.

SAVINGS ACCOUNT: Uri ng accoun kung saan maaari mong ihulog ang pera na kadalasang may katapat na interes kung magkano ang halaga ng pera sa iyong account. Pwede mong bawasan ang iyong savings account kahit anong oras ngunit may kaakibat itong bayad depende sa bilang o dalas ng iyong transaksyon o pag-withdraw.

SORT CODE: Kumbinasyon ng siyam (9) na numero na nagsisilbing pagkakakilanlan ng amang institusyong pinansyal at ang sangay ng account kung magpapadala ng wire transfer.

SWIFT CODE: Standard na paraan ng pagkilala kung saang lugar o bansa ang perang ipapadala (tulad ng IBAN Code)

TAX FREE SAVINGS ACCOUNT (TFSA): Isang Uri ng savings plan na nakarhistro sa Canada Revenue Agency (CRA) na nagpapahinulot na maaari kang mag-impok ng pera o investment (tulad ng Guaranteed Invesmen Certificates - GIC o Mutual Funds). Maaari ka ring maglagak ng tamang halaga sa iyong TFSA bawat taon at ang limit ng perang iyong hinulog ay binabantayan ng Gobyerno. Ang pera na iyong nilagak sa TFSA at tumutubo ng walang kaakibat na buwis kahit na ito ay i-withdraw.

Canadian Currency (Pera ng Canada)

Ang Canadian Dollar ay ang opisyal na pera ng Canada, ($) ito ang simbolo at ito ah hinanati sa isandaang sentimo (100 cents) .

TYPES OF CURRENCY (Uri ng barya at pera)

Limang Sentimo (5¢)

Sampung Sentimo (10¢)

Bente-singko Senimo (25¢)

Isang Dolyar($1)

Dalawang Dolyar ($2)

Limang Dolyar ($5)

Sampung Dolyar ($10)

Benteng Dolyar ($20)

Singkwenta Dolyar ($50)

Isandaang Dolyar ($100)

Mabuting Paalala: CASH o PERA

Kung ikaw ay may Sampung Libong Dolyar ($10,000) Canadian ay kailangang ipagbigay alam sa kinauukulan Canadian Border Services Agency (CBSA). Kailangan mong mag fill-up ng form at ilagay ang mga importanteng impormasyon. Di mo kailangang ibigay ang pera, kailangan mo lang sabihin na may ganyan kang halaga ng pera.

Pagiging Handa

Isang malaking desisyon ang paglipat sa ibang bansa. Sa pagkakataong ito kailangan mong gumastos ng malaking halaga sa kadahilanang dapat mong isaalang-alang ang iyong iiwanan at ang mga kailangan mo rin pagdating mo sa bago mong tirahan. O kaya naman sa sitwasyong biglaan ang iyong paglipat sa Canada na di ka handa.

Kahit ano pa man ang iyong sitwasyon, kailangang isa-isahin ang mga hakbang na kailangang gawin lalo na ang iyong pinansyal na pangangailangan at maayos na pasunod-sunod upang mapagaan ang iyong buhay.

Gumawa kami ng kaunting tseklis na maaaring makatulong sa pagsimula mo dito sa Canada.

Isa o Dalawang Buwan (30-60 Days) bago ang iyong pagdating:

- Magsaliksik ng mga pagpipiliang bangko
- Makipag-ugnayan sa iyong presenteng bangko o insitusyong pinansyal at ipaalam ang iyong plano
- Kailangan ring may plano ka kung ipasasara mo ang iyong account/ o kaya ililipat mo ang iyong pera sa bago mong account
- Magsaliksik ka rin ng pagpipiliang credit card

SA IYONG PAGDATING:

- Tumawag at magpalista ng appointment sa napili mong institusyong pinansyal o bangko
- Magbukas ng account
- Magdeposito ng pera
- Magpalista ng pakikipagpulong sa eskpertong pangpinansyal
- Mag aplay ng credit card
- Tumingin ng malapit na ATM sa iyong lugar
- At mag download ng mobile banking app

MABUTING MALAMAN: PAGBA BADYET (BUDGETING)

Ang mga produkto at serbisyo ay maaring mas mataas ang halaga (o mababa ng konti) kumpara sa iyong nakasanayan. Ang pagba badyet ay mabisang paraan, lalo kung ikaw ay mangingibang bayan at dun maninirahan. Ang pagkakaroon ng epektibong plano sa kung magkano ang iyong dapat gastusin sa loob ng isang buwan idagdag pa ang bayarin sa paglipat ng bansa ay makakatulong na mapagaan ang iyong pamumuhay.

Pagbuo ng Iyong Pinansyal na Rekord sa Canada

Pagbuo ng Matatag na Iskor sa Pag-utang (Building Credit)

Ang iyong pinansyal na sitwasyon ngayon pagdating mo ng Canada, ang pagsimula sa simula na magkaroon ng rekord pangpinansyal ay dapat isaalang-alang at kailangan mo itong patatagin ang grado ng pag-utang na batayan upang magkaroon ka ng magandang estadong pinansyal.

Batay sa Glosari, ang rekord mo ng pag-utang (credit history) ay batayan ng iyong kapasidad na bayaran ang iyong inutang. Nasusukat din dito kung makakabayad ka ng bills ng tama sa oras, magkano ba ang maitira mong balanse at anong produktong pinansyal ang iyong kinuha na maaaring makapagpatibay ng iyong pinansyal na katayuan.

Ang iyong credit rating ay binabase sa iskor ng iyong credit hisory at upang matulungan ang mga institusyong pinansyal na malaman kung ikaw ay papahintulutan na pahiramin o pautangin ng pera. Ang iskor mo ay base sa kung paano ka magbayad ng iyong utang kahit nung matagal na (nagbabayad ka ba ng tama sa oras o lagi kang lumalampas sa takdang petsa ng pagbayad?), magkano pa ang iyong utang at paano mo ginagamit ang iyong credit card (lagi mo bang sinasagad ang limit ng kard o kaya naman binabayaran mo ang iyong inutang buwan-buwan).

Ngunit paano mo nga ba makakamit ang magkroon ng matatag na pag-utang (good credit)kahi wala ka ng anumang utang?
May mga mabisang paraan para makamit ito.

KUMUHA NG SELPON

Cell phones are good for more than just staying in touch with your friends and family. Cell phones are also a great way to start to build your credit history. Many cell phone companies/providers are more willing to give those with little or no credit a cell phone—it's on you to make sure you're paying your bill on time, which is the other part of this. Choosing a cell phone that fits within your budget is crucial. By paying your bill on time, you can start to establish a history of having responsible financial habits. That way, when you need a loan or want to apply for a mortgage, your financial habits are already well documented.

BUY SOMETHING ON A PAYMENT PLAN

Money might be tight when you move to a new country. But chances are, you're going to need a few bigger items that might come with a payment plan. Things like furniture or certain electronics can often be purchased using a payment plan. A payment plan is a great way to document your responsible financial habits. Much like paying your cell phone bill on time, making your regular payments on a payment plan purchase can also demonstrate how responsible you are with money.

But buyer beware: Many payment plans can have high interest rates and other terms and conditions. Always make sure you're reading the fine print and asking lots of questions so you have a full understanding of the purchase agreement.

APPLY FOR A CREDIT CARD

A credit card is a helpful thing to have in general when it comes to your finances. Many airlines only allow online bookings with a valid credit card, which is helpful to know if you're planning a visit home or having visitors come to you.

When it comes to building credit, a credit card can be an invaluable resource. There are lots of different options out there for credit cards, so choosing the one that's right for you can be challenging. It's also important to mention that applying for multiple credit cards at the same time is not advisable. One application at a time is the best way to do this. A financial expert can help determine the best card for you and how to apply for one successfully.

The main thing to keep in mind is that a credit card can be a useful tool when used effectively, but it can also cause financial damage when it's not used properly.

HERE ARE FIVE THINGS TO KEEP IN MIND WITH A CREDIT CARD:

1. Pay off your balance in full every month. You shouldn't purchase anything on your credit card unless you can afford to pay it off before interest begins to accrue. This way you're building credit and collecting reward points without getting dinged. Most credit cards have a grace period before you're hit with the interest.

2. If you do end up carrying a balance (hey, it happens), don't just pay your minimum. Not only could you end up spending a fortune in interest, it doesn't look great on your credit score, which can impact how your financial institution looks at you for borrowing in the future.

3. Pay on time. This might seem obvious, but it's a mistake many people make with their first credit card. Make sure you check your payment due date—paying late is another way to end up with a negative credit history.

4. Convenience comes at a price, so be careful with cash advances. While cash advances can come in handy in an emergency, they often don't have an interest-free period. This means that every day you're not paying back that advance, you're accumulating interest.

5. Know what you're signing up for. Most credit cards charge around 20 per cent interest on purchases—be aware of the interest rates and terms before you begin racking up purchases.

It can be frustrating arriving in a new country to find your financial history has been erased and you need to start over again. It's important to find a financial institution and financial expert you trust to help you develop strategies to reestablish your credit history in your new home.

Conclusion

A commitment to community is one of the things that makes credit unions truly different as financial institutions. And having a strong community can be really important, regardless of where you came from or where you find yourself now.

Community can mean different things to everyone—for credit unions, it's about supporting the people and businesses that are near our branches. It also means supporting everyone who might need a helping hand—whether they're members or not. It's about being good neighbours and providing support when others need it.

COMMUNITY RESOURCES

In that spirit, below are a few community resources aside from financial institutions that go above and beyond to help you access services and better settle into your new home.

YMCA—YMCA Canada is an organization dedicated to improving the health and well-being of Canadians in spirit, mind, and body. The YMCA (sometimes just called the Y) offers programs for all ages, with many programs focused on newcomers to Canada.

ISANS (Immigrant Services Association of Nova Scotia)—ISANS is an organization dedicated to helping immigrants build a future in Nova Scotia. The organization provides a variety of support services to those who are new to Nova Scotia.

Association for New Canadians (Newfoundland)—ANC has supported newcomers through all aspects of integration for over 40 years.

PEI Association for Newcomers to Canada (PEI)—A comprehensive online and offline resource for newcomers to Prince Edward Island (PEI).

New Brunswick Multicultural Council (NBMC)—A not-for-profit organization that supports a variety of immigrant-serving agencies across the province of New Brunswick.

Public libraries—Most communities across Atlantic Canada are part of a library network, whether through a standalone branch or through mobile library services. Many public libraries offer classes, programs, and workshops aimed at serving and connecting communities.

Credit unions—As community-focused financial institutions, credit unions have locations across rural and urban Atlantic Canada. Find your nearest location and get started.

Arriving in a new country can be an exciting and exhilarating time. Congratulations on taking such a big step—we can't wait to welcome you.